

Nro 8.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Januariusnak 27-dik napján 1795.
esztendőben.*

B É T S.

Hallhatatlan — szörnyű — kegyetlen — szomorú — minden emberi érzékenységet felül haladó történet. — Az el múlt pénteken, úgymint Jan. 23 ik napján. estéli 6 és 10 óra közt, a' Királyi testörző nemes Magyar sereg házában, a' midőn az ifjú tisztek töbnire vagy teatromban, vagy kafféházakban, vagy esmérőiknél, vagy barátaiknál, vagy másutt mulattak volna, az a' napon inspectiót tartó kapitányt *Végheli Istvánt*, negyedik szakaszban lévő szobájában meg támadták a' gonosztévkok, és minekutánna mintegy 17 sebet ejtettek volna nemes lélekkel bí-

H

ró testén, a' leg kegyetlenebb és szörnyebb halálnak nemével végezték ki őtet e' világból, minden ládáit fel dúltak, 2000 aranyát, és mintegy 5000 forintra betsültethetendő brilliántos gyűrűit, mellyeket egynehány esztendőig tartott kurirsága alatt, Európának néhány nevezetes fejeitől kapott ajándékban, arany pixiseit, ezüst edényeit, 's egyéb drágaságait el vitték, végtére vérében keveredett holt testét bé zárlott szobájában hagytak, a' melly szörnyű történetet estéli 9 óra tájban vettenek észre azon szakaszban lakó tilztek. Nem szenvedni, de még csak nézni is szörnyűség volt a' rajta esett sebeket. Fejének hátúlsó koponyáján egynehány vágások estek, a' mucron, avagy hegyes tör forma tsont felett a' két peretz tsont közt tüdejébe, és szive tájjan a' szivébe mély szúrás esett, melly szivének nem csak az első, hanem hátúlsó kamaráján is által hatott, bal szemén, ajakán nagy szúrás, jobb pófáján pedig olly nagy vágás volt, hogy még a' fogai is ki húlottak, jobb és bal karja, egészen a' tsontig öszve voltak vagdalva, és a' mint a' környül állásokból, és a' szerentsétlen meg ölettetnek kezeiben találtatott haj fürtökből ki tetzett, nem egy, hanem több gyilkosai voltak, a' kikkel sokáig kellett szegénynek küszködni. — Uniformis kardja két felé törve találtatott szobájában. — Ki, avagy, kik lettenek kegyetlen gyilkosai, még ekkorig világoságra nem jött. — Egy Anglus nyelv tanító mesterre, a' kitől az Angliai nyelvet tanulta, a' ki minden napi volt nálla, és a' kit ő szállással, alztallal, runázattal tartott, és a' kit meg hitt barátjának lenni gondolt, vagyon a' leg nagyobb gyanúság, és ez mindgyárt más nap meg is fogattatvan, az illyetén gonofztévőknek hazába tsukatott. A' szerentsétlen kapitánykinek kegyetlen halálát nemcsak a' K. testörz ő nemes Magyar sereg, hanem minden más esmérői és barátjai is felettébb faji allyak, a' múlt vasárnap estéli hat óra tájban minden pompa és lárma nélkül édes anyjának a' földnek kebelébe rekesztetett.

Hadi Történetek és Környülállások.

Egyébb officialis tudósítással nem kedveskedhetik mostan a' Magyar Kurir Erd. Olvasóinak azon kívül, a' mit Gr. Clerfayt hadi Tarmester, ezen folyó hó napnak, 12 ikén uasított a' Fels. udvari hadi Cancellariához. Ennek rövid értelme pedig ebből áll, hogy még mostan is Cs. K. seregek vagyunk *Arnheimban, Wageningenben,* és a' *Kreppi* erősségben; de hogy a' izamos ellenségnek előre való nyomulása miatt kéte nek vótak az egygyesült seregek magokat rész szerént a' *Leck*, rész szerént pedig a' *Rénus* folyóvizeinek háta megé vonni, és az ellenségnek további előmenetelét tehetségek szerént meg akadályoztatni igyekezni.

Ezen rövid jelentésből lehetetlen a' jelenvaló hadi környülállásokat kitanúnunk; e lenben láthatjuk azokból, a' miket a' múlt szombaton költ Bétsi diarium a' Frigyes Belgiomró hószasan elő beszéll. Ebből olvassuk, hogy *Januariusnak* 4 ikén, és az azt követő éjjel, nagy erővel, és sok ártilleriával ismét által mentek a' Frantziák a' *Waal* vizének jeges hátán, *Thuylt,* és *Thielt* Geldriában el foglalták, és egézien ki nyomták onnan az Anglus és Hannoverásus seregeket. Az ezen szomorú történetek miatt a' lakosokban támadozt félelmet és nyughatatlanságot az a' szomorú hír felettébb öregbítette, melly szerént újabb újabb előmenetelt tett az ellenség Hollandiának déli részében, hó ott egézien *Werkendamig, Worcumtól* egy mélföldnre előre fúrtak magokat; sőt a' miképen, ugyan ezen Bétsi diarium alább emliti, *Gorkumot* is el foglalták.

A' Frantziáknak *Jan. 4* ikén, *Waal* vizén lett által menetelekről ekképen szóll, egy *Jan. 6* ik napján költ, és a' Bétsi diariumba is szóról szóra bé iktatott Amsterdami levél: A' Frantziák, *figymond,* két colonnében mentek által *Jan. 4* ikén a' *Waal* vizén, melly két colonne, mintegy 40

vagy 60 ezer emberből állott. — Az egyik colonne egészen *Buurenig* és *Cuylenburgig* ment előre, onnan mind a' Hassusokat, mind az Anglusokat ki űzte, a' kik *Gorcumba* vontak magokat. — *Thielt* némelly tudósítások szerént, fegyver által, némellyek szerént pedig, minden vér ontás nélkül, az Anglusoknak és Hassusoknak onnan lett szabad ki költözések után foglalták el, — *Daandels* Hollandus patrióta, a' ki is ezen hadakozásban Generálisságra lépett a' Frantzia armádiánál, azt írta *Jan. 4 ikén* maga hazájába *Dordrechtbe*, hogy reménysége vagyon hazafiai-nak harmadnap alatt lejendő meg látogatásokra.

A' *Jan. 6 ikén* költ officialis Hágai levél is meg erőssíti az eddig előbeszéllett hadi történeteket, és azt adja azokhoz, hogy a' *Werkendam*-ban lévő Hollandus seregeket meg támadták 's onnan ki is űzték a' Frantziák; hanem minekutánna *Pagniel* Oberster egynéhány jól helyhez-tett ágyúkat közikbe süttetett vólna, a' fent nevezett helységét oda hagyták, 's által futottak a' viz hátán.

Eggy más, *Jan. 7 ikén* költ Hágai officialis tudósítás ezeket foglallya magában: „Valóság-gal által rontottak a' Frantziák a' *Waal* vizén, portára ment vitézeik *Heukelomnál* mutogatták magokat, hanem a' sűrű köd miatt lehetetlen vólt nekik tovább menni. — A' *Waal* vizen lett által menetelekkor két colonnéra osztattak fel, melly-nek egyike *Worcum*, a' másik a' pedig *Thiel* felé vettye útját, — Az elsőbb *Gorcumot*, mellyben 1000 fel fegyverkeztetett föld népe, és 1500 Hollandiai gyalogság fekszik őrizetbe, keményen ostromollya, a' honnan az előtt egynéhány nappal *Dordrechtbe* ment *Fridrik* Orániai hertzeg. — A' másik colonne már *Thuilnek* birtokában vagyon. — *Jan. 7 ikén*, dél után *Dodenwaard* alatt is által mentek a' Frantziák a' *Waal* vizén, *Ninwegen* és *Thiel* közt, holott a' *Lingel* vizén túl (a' *Wall*

és *Rénus* közt) üzték az Anglusokat, és már most az egész tartományt hatalmuk alá vetették. További előmeneteknek meg akadályoztatására, *Arnheimba* vitetett a' Hollandiai nehéz ártilléria. *Utrechtben* tartatott hadi tanácsban elvégeztetett, hogy *Jan. 9 ikén* meg támadják az egyesült seregek a' *Frantzia* armádiát, és ha lehetséges lejénd, mindenünnen ki üzzék; azomban tapasztalván a' mieink az ellenségnek nagy erejét, nem szerentséltették magokat, hanem oda hagyván a' *Rénus* és *Linge* közt fekvő tartományt, a' *Rénus* és *Leck* háta megé vonták magokat. Még most ugyan *Utrechtben* vagyon az Anglus fő kvártély, de *Daventriába* fog onnan által vitetni. — A' Hannoveránusoknak nehéz bagazsiájok *Osnabruckba*, az Ausriakusoké pedig *Münsterbe* küldetett által.

Hágában conferentziát tartott a' kormányszék az iránt, hova kellene a' helytartó Fejedelm familiájának, a' kormányszék tagjainak, és a' szövetséges fejedelmek' követtyeinek azon esetre menni, hogyha bellyebb mennének Hollandiába a' *Frantziák*? Mire határozták legyen meg magokat, nem mondhattuk.

Spanyól Ország.

Egy Német Birodalombéli közönséges levél ekként festi le *Spanyól ország* fegyverének múlt esztendei mivóltát: *Spanyol* országnak, *ugymond*, múlt esztendei táborozása egy általlyában szerentsétlen vólt. — *Katalóniában*, és *Navarrában* mindenütt hátrább vonták magokat a' *Spanyol* seregek, *Arragoniában* semmi se történt. — A' *Frantzia* pénz sokakat meg rontott, és pártosságra indította a' lakosokat; az elsőbb szerentsétlen tsatázások egészlen meg fosztották bátor szivétől a' katonaságot. — Számtalan sok fegyver vitetett a' *Spanyól* armádiákhoz, múlt *Septemberben* 89425 flinta küldetett ki a' királyi magazinumokból a' katonaság számára; a' föld népe közt pedig

96901 flinta osztogatott ki. — Most már Angliában készütnék a' Spanyoloknak a' fegyver, és az a' múlt Octob. két fregatta hajó ment kia' Korumnait költő neyből Londonban 50000 fegyvernek Spanyol országba lejendo vitelére. — Sokkal szerencsésebbek voltak a' tengeren a' Spanyolok, igen kevés hajóikat vesztettek el, az Amerikai kereskedő flujájok is épségben haza ment, és az Anglusokka edgyütt meg tartották a' tengeren való uradalmokat.

Nagy Britannia.

Valamiképen más parlamentalis gyűléseknek kezdetében, úgy mostan is sok ellenkezői voltak az Angliai ministeriumnak. Ezek között leg jobban ki mutatták fogaiuknak fejért *Wilberforce* és *Fox* urak, a' kik mind ketten azt javasoltak, hogy meg kell a' királyt a' Frantzia nemzetel való meg békeülésre kérni. *Pith* minister, a' ki szokása szerént keveset szól, és sokat gondol, mértékletes tsendességgel meg halgatta beszédjeiket, végtére meg nyitván száját ekképen szóltott: Valameddig, *úgymond*, az előbbi monarchica igazgatásnak formája Frantzia Országba vizsgálva nem álitatik, addig lehetetlen azzal, erős fundamentomon álló, és állandó békességet kötni. Ahoz pedig, t. i. hogy nem sokára ismét király fog ottan lenni, nagy reménységet nyújtanak az ottan uralkodó meg hasonlás és nyughatatlanság. — Hogyha vizsgálva adnánk az Amerikai Frantzia szigeteket nékiek, ekképen azt is elvesztenénk, a' mit eddig ottan birtunk, mivel nemcsak tulajdon örökségükben, hanem az idegen tartományokban is ki terjesztenék magok principumaikat, mellyek egy általvában ellenkeznek az Angliai constitutióval. — Már is elegendőképen tapasztaltuk, melly szomorú következései vagynak az emberiség jussainak az Amerikai fekete lakosok által let meg esmértetésének. — Lehetsen, *úgymond Pith úr*, a' mostani Frantzia igaz-

gatás formájának sokáig állandónak lenni, ha egyéb nem is, de bizonyosan a' papiros pénznek bővsége fogja azt el törteni 's a' t. Mind eze- ket megtzáfolni igyekezte *Fox* úr, Tagadta, hogy a' Frantziákkal való meg békéllés által veszedelembé hozatna az Angliai constitutió, másként Dánia, Svétzia, és az Amériikai szabad Státusok constitutiójának is öszve kellene omlani. — A' mi most mondatik a' Frantzia assignatákról, éppen a' mondatott az Amériikai háború alatt, az Amériikai papiros pénzről, még is' most is fenn állanak, és mások felett virágzanak azok a' szabad tartományok. —

Frantzia Ország.

Ama hires Frantzia Túdós *d' Aubanton* egy szép és hasznos munkát írt, a' juhoknak nevelte- téséről, mellyről azt végzette a' Párisi Convent, hogy nyomtattasson ki a' nemzeti kaszfának költségen, és adattasson 2000 nyomtatványnak az arra jutalomúl e' könyv szerzőnek. — Ezen alkalmatossággal tett a' Convent arról is rendelést, hogy azok közt a' Tudósok, és hires mesterek közt, a' kik segítség nélkül szükölködnek, 300 ezer livrát oszízon ki a' tudományokra ügyelő com- missió, és 20 napok alatt tegyen azokról a' pen- siókról jelentést, a' mellyeket az érdemes Túdósok- nak és mestereknek kelletik adni. — *Lyon* váro- sának lakosai, hajlékaiknak kegyetlen el pusztí- tatása után, többnire mind a' Bernai canton- ba költöztek, és mivel sok fabrikákat állította- nak abban fel, sok adósságot is tsináltak. Már most szabadságot nyervén honnyaikba való visz- sza térésre, ki nem fizethették az ottan tsinált 3 millió, és 588083 livrából álló adósságaikat. Er- ről azt végzette *Jan. 3 ikán* a' Convent, hogy fi- zettessen ki a' nemzet kaszfájából.

A' Nantesi kegyetlen Nérónak *Carriernek* végső vallás tételéből a' sült ki, hogy nem Anglia, nem is más Európai Birodalom, hanem önnön

magok a' Párisi Conventnek néhány tagjai voltak a' Vendei Rojalismusnak és pártoskodásnak indító okai. Egy közönséges levélben illyeténképen adatik elő ez a' dolog: A' Vendei háborúságnak okai, most jönnek világosságra, most tettzik ki, hogy titkos rúgói voltak annak. — Koránt sem Anglia tartotta a' Rojalistákat pénz, fegyverrel, és munitióval, a' mit ők Britanniából vettek, igen kevés volt, 's azt is kerengő útakon vehették magokhoz. — Artilleriájok, fegyverek, munitiójok, 's a' t. mind Frantzia országban, még pedig a' nemzeti kaszszának költségén készült. — Régi próbált seregek küldettek a' Vendei Rojalisták ellen, még sem vihettek semmit is végbe — tüzzel, vassal pusztított a' Ligeris vize környéke, még sem lehetett ki irtani a' Rojalistákat, mindenkor elég bajt, és dolgot okoztak ők a' republikánusi indulatú Convent tagjainak. Ezt az egész dolgot néhány Convent tagjai jádzták alattomban, majd erősebb, majd erőtlenebb volt ez a' titkos factio, a' mint t. i. vóltanak a' környülállások. — *Carriernek* végző vallás tétele szerént, ebből a' factióból való *Tallien*, a' ki még most is különös rollát jádszik a' Conventben, hanem ő is nehzen fogja a' guillotine vasát elkerülni, ő is *Danton*, *Roberspiere*, *Carriere*, és több tzimborás társai után fog küldettetni.

A' *Januar. 7 ik* napján tartatott conventióná' is gyűlésben, nagy vetélkedés támadott az emigránsok miatt. — *Tallien* azt állatta, hogy lehetetlen azokat valóságos, az az, a' hazának veszedelmére tzelező emigránsoknak tartani, a' kik a' kegyetlen uralkodóktól való félelem miatt futottanak ki honnyaikból, illyenek pedig számosan vagynak az emigránsok közt. — A' *Dovayi Merlin* azt kívánta, hogy az alsó Ré-nusi osztályból való emigránsoknak kedvekért hozatott decretumot vegye vizsgálja a' Convent, mivel ez alatt a' szin alatt sok királyt kívánók bétsűszhatnának a' respública kebelébe, azért ke-

ménnyen meg kell a' municipalitásoknak parantsolni, hogy mihelyt az illetén emigrált személyek visszajátérnek hazájokba, azonnal fogattanak, és öletessenek meg. — *Bourdon de l' Oise* erre azt jegyzette meg, hogy nagy kegyetlenség vólna azokat, a' kik a' Convent végzéséhez való bizodalomból hazájokba vissza mentek, halálra sententziáztatni, és jobb léssen azt a' parantsolatot ki hirdettetni, hogy a' vissza ment emigránsok 10 napok alatt ismét takarodjanak ki hazájokból. Ez a' tanáts tettzett, 's meg is határozott a' Convent által.

A' köz jóra ügyelő Commissiónak egyik taga arról tudósította a' Conventet, hogy sokan találtattak olyanok a' Koloniai lakosok között, a' kik a' Réuson innen lévökkel egyet értettek, és titkon leveleztek is, mellyre nézve keménnyen meg parantsolták az ott lévő Frantzia biztosok, és hadi vezérek, hogy senki is a' lakosok között ne mérészellyen a' viz partyára menni, avagy az ottan commandirozó Frantzia tiszttól vett passus nélkül honnyából másuva menni, másként mint a' Frantzia republica ellenségével úgy fognak bánni. — Továbba azt is meg jelentette, hogy 180 Frantzia katona, a' kik a' hadban el fogattatván, Anglus hajón Anglia felé vitettek, a' hajón lévő Brittusokat fegyvereiktől meg fosztották, és szerentséssen vissza mentek a' hajóval együtt Frantzia Országba. — Utóllýára azt sem halgatta el, hogy *Gaunatban*, a' Bourbonniai tartománynak közép szerü várasában, *Jan. 3-ikán* követett éjjel a' szabadtságnak fája le vágattatott, 's helyén egy tábla függesztetett fel, mellynek egyik részén egy fejer kokárda vólt festetve, a' másikán pedig ez az irás: *nem kell republica*.

Buisson Párisi könyvnyomtató, a' ki *Lacroix* botrányoztató irásának ki nyomtatása miatt, a' szerzővel együtt el fogattatott, a' Conventnek végése szerént, szabadon botsátátott. — *Bentabole* egy átallyában ellene szegezte magát ezen

végzésnek, azt adván okúl, hogy azon törvény, melly szerént mindennek, valaki vagy directe, vagy indirecte a' republica veszedelmét munkálódja, meg kelletik büntettetni, a' könyvnyomtatókra is ki terjesztetik. — *Thibaudot* ellenben azt mondta, hogy ezen tanács által semmivé tételne a' könyvnyomtató sajtóknak szabattsága.

Frantzia Országban és Párisban is rendkívül való hideg mondatik mostan uralkodni. — Párisban közönségesen, és rendszerént leg keményebb hidegnek lenni tartatik, a' midön a' thermometrumban lévő kényeső, hét grádussal alább vagy a' jegelő pontnál. Most pedig *Lalande* nevű Túdósnak tapasztalása szerént, *Jan. első* napján, 6 gradussal; második napján 9 grádussal; 3 ik napján 11 grad. 4 ik napján 8 grad. 5 ik napján ismét 9 grádussal vólt alább, a' melly ottan rendkívül való hideget szokott jelenteni. Ugyan ott, t. i. Párisban 1709 ik esztendőben 15 grádussal; 1740 ikben 10 grad. 1776 ikban $13\frac{1}{2}$ grad. és 1788 ikben 17 grádussal ment alább a' jegelő, vagy jegettsináló ponton alól a' mercurius.

Itten is, t. i. *Bétsben*, rendkívül való hideg tapasztaltatott, olyan, a' mitsodás régről fogva nem vólt, és ha vólt is, nem vólt olly hosszasan tartó, és állandó. *Jan. 15* dikén reggel 14 grádussal; este felé pedig $13\frac{1}{2}$ grad. 16 ikán 13. grad. vólt a' jegelő ponton alól; mind ezeket felül haladta a' múlt szombaton és vasárnap vólt szeles és tartó hideg, a' midön 17 grad. vólt a' kényeső a' jegelő ponton alól. — Hogyha illy kemény hideg vólt a' napnyugoti, sokkal keményebbnek kellett az északi tartományokban lenni, holott rendszerént is mind keményebb, mind tartósabb a' tél, mint a' napkeleti, napnyugoti és déli tartományokban. — Gróf *Sternberg Joukim* tapasztalása szerént, *Petersburgban*, 1791 ik esztendőben, *Septemb. 14*-ik napján kezdődött az első téli fagyás, és *Májusnak* 3-ikán 1792-ben szűnt meg; következésképen 232 napot tartott ott a'

tél, a' tavasz, nyár és őszi pedig mind őszeve 133 napot. Azon 232 napok között 119 nap szünetlen fagyott, és 173 nap volt a' mercurius a' jegelő ponton alól.

Lengyel Ország.

Stanislaus Augustus mind maga környüülálásai, mind az Orosz Császárné hozza küldött levele által indítván, e' folyó hó hónapnak 7 ik napján Orosz szekereken *Grodnába*, *Lytvánianak* nevére es városába utazott. *Ponyatowsky József* hertzeg, *Gróf Ricki* fő lovász mester, és *Gorzeni* Generál Leutinant voltak kísérei. Már annakelőtte enyéhány napokkal előre el küldötte minden belsei jószágait, mellyből sokan azt a' következtetést csinálják, és talám nem is ok nélkül, hogy soha többé vissza nem megy a' Király *Varsóviába*, egy olly városba, a' melly most is tele vagyon békételen szívű, és nyughatatlan elemű emberekkel. *Repin* Orosz hertzeg küldetett a' Császárnéól *Grodnába* a' király eleibe, a' ki a' Császárné képében eleibe fogja terjeszteni, mitévő legyen ennekutánna, és mit végezett legyen a' *Pétersburgi* kabinet Lengyel Országának jövődöbéli sorsáról. *Düwow* Orosz követség titoknokja, minden *Varsóviában* lakó más nemzetbéli minisztereknek tudokra adatta, hogy mivel már ottan nintsen a' királyi udvar, tehát ők is mint magános emberek úgy fognak tartatni.

Iten, t. i. *Varsóviában* még most is rendkívül való szüksége vagyon az eleségnek, melly miatt, oly nagy nyomorúságot szenvednek mind a' lakosok, mind a' barmok, a' minémüt még csak képzelni sem lehet. — A' marha tartó embereknek sem szénájok, sem szalmájok nem lévén, ki hajtyák lovaikat az istállókból, a' mellyek a' nagy éhség miatt meg erőtelenítetvén, ledülnek, 's el vesznek. — Hát még mitsoda szükségét nem fog a' szegény Lengyel Ország szenvedni? — a' revolutiónak tüze sok szép falukat meg

emészttett, lakósaiktól meg fosztott, a' föld mive-
 veseket honnyaikból kiűzte, és így miveletlen ma-
 radván a' szántó földek, nem lézzen a' mit aras-
 sanak, csüreikbe takarjanak, és a' mivel táplál-
 hassák mind önnön magókat, és házok népét,
 mind az ő szorgalmatosságokból kenyeret venni
 szokott bóldogtalan felebarátjaikat. — Illy keserü
 gyümölsöt szokott teremni a' revolútio!

Varsóviának Oroszok által lett el foglalta-
 tása után, egy igen szép és érzékeny pennával
 írt levelet küldött a' Lengyel Király az Orosz
 Császárnénak, melly méltó, hogy a' Magyar Pu-
 blicummal is közöltessen. — Ez a' levél szóról szó-
 ra így vagyon: „*Afzonyom kedves Néném!* Len-
 gyelországnak sorsa Felséged kezei között va-
 gyon; Felséged hatalma, és böltsessége fogja azt
 meg határozni. Akár mit végezett légyen személy-
 lyem eránt, lehetetlen addig a' mig tsak szólhalok
 nemzetem eránt való kötelességeimet elmúlatnom,
 és érette nem esedeznem Felséged előtt. — A'
 Lengyel ármádia ugyan el töröltetett, de fenn áll
 a' nemzet; hanem leg ottan ez is meg fog szünni,
 ha Felséged nagy lelkűsege, és rendelései segé-
 tségére nem lejéndenek. — A' fegyvernek tsatto-
 gásai az Országnak nagy részében meg akadályoz-
 tatták a' mag vetést; lehetetlen vólt a' földet
 mivelní, ott a' hol a' föld mives barmaitól meg-
 fosztatott. — A' falusi lakosok, a' kiknek gabonás
 táraik egészlen ki üritettek, és lakó helyeik vagy
 meg égtek, vagy el pusztítatták, ki futottak ha-
 zájokból, 's idegen tartományokban keresték me-
 nedék helyeiket. — Ezt mivelték sok földes urak
 is hasonló okok által lévén fel indítattva. — Len-
 gyel Ország már is hasonló kezd lenni a' pusztá-
 hoz, el kerülhetetlenül éhség fog a' jövő eszten-
 dőben következni, kiváltképpen hogyha szomszéd-
 jaink lakosainkat el fogdosni, és marháinkat, 's
 földeinket el foglalni meg nem szünnek.

Mind ezeknek egyedül az tehet utó só ha-
 tárt, a' ki mindent maga fegyvere alá vóhet,

ő határozhatja meg miképpen használhassa győzödelmeit. — El nem látom ugyan előre, de bizonytal el hiszem, hogy mindenkor azt fogja Felséged mivelni, a' mi leg inkább ditsőségére szolgál, e' pedig abban áll, hogy 3 millió embert szerentséssé tegyen. — Engedje meg Felséged, hogy eránta való nagy bizodalomból ezeket eleibe terjeszthessem; engedje meg belső indúlatomnak ezen ki fejezését, a' mellyel vagyok 's a' t.

A' leg későbbi *Thorunumi* levelek azt beszélik, hogy egy *Prussiai* corpus *Litvániába* masirozott, hogy a' *Szendomiri* Palatinátusban egyetlen egy Prussus katona sins, hanem hogy még most is 4. Prussus batallion feküszik *Krakoviában*. — A' *Varsóviai* volt nemzeti tanátsnak minden tagjai el fogattattak, és az Orosz birodalomba vitettek. Ellenben *Kilinski*, a' ki is ezen utólsó Lengyel revolutio alatt vargaságból Obersterségig avantsérozott, szabadon botsáttatott, ezen feltétel alatt, *ne sutor ultra crepidam* az az: senki se fogjon maga ereje felett való dologhoz.

Magyar Ország.

Geresd 7-ik Jan. 1795. Sopronyban mulatván, az itt való Magyar Társaság követjei által meg kért, egynehány Tagjainak meg halgatására, más napi ünneplő gyűlésében. Ez a' N. Társaság (a' mint jegyző könyvéből észre vettem), akkor vette első eredetét, midőn a' Magyar Tudósok észre kezdték venni, hogy a' hazai Litteraturával együtt szokott járni a' Nemzetek' boldogsága, akkor, midőn kiki által kezdette látni, hogy magyar öltözetünkkel és nyelvünkkel, még emlékezetünket is el akarják temetni a' deák és német nyelvek. Kérdezősködvén, meg értettem, hogy elztendőnként két ünneplő gyűléseket szokott tartani jó igyekezete meg mutatása véget,

Az első esik Julius elején: ekkor szoktak bütsút venni azok, a' kik a' tanuló Társaságnak

úgy nevezett munkás tagjai közül ki lépnek. Taval ilyen ünneplés' alkalmatosságával számos Urak jelenlétekbe el búsúztak *Véssey Ferentz*, *Fabritzy András*, *Veörös Pál*, és *Szakonyi József*. A' Tarsaság nevében *Madarassy Pál* meg köszönte barátságos szereteteket.

A' második nevezetes gyűlése történik Uj-esztendőben, hogy ekkor a' hatalmas Teremtőt, gondviseléséért, az öszve seregletti Urakat, kegyességekért, magokat pedig, a' szerentsés fennmaradásáért és egyes szivekért, üdvezöljék! — Ugyan ez az alkalmatosság adott nékem is okot, hogy ezekről a' Kurirt tudósítsam.

E' gyűlésben, melly vólt *Januarius 2-ikán* 1795-ben következő tagok üdvezlették feles ha g: ó Urak jelenlétekben a' bé állott új esztendőt: *Veörös István* folyó beszédben; *Halász Bálint* pedig versekben, az élet tzelunkhoz illő használását, és kedvességét tévén munkájok tárgyává; *Löpe János* folyó beszédben a' jelenvaló hadnak káros, de szükséges vóltáról szóllott, és alkalmatosságot adott ez által *Potyondy Ferentznek*, hogy versekben békességet onajtson. *Bakay János*, hogy azokat is, a' kik talán a' Magyar nyelvet tökéletesen nem értették, mulatassa — deák versekben éneklett a' hartzrói és békességről; *Tsaplovits Dánielnek* folyó beszéde tárgyazta az ifjui életet. *Horváth János* rekesztette bé versezettel a' közgyűlést, sok jó esztendők kívánások' özönével.

Egész végig édes figyelemmel halgattam buzgó hazámfiat. — Örömet meg küldöttem volna munkáikat is a' Kurirnak: de tudtam rész szerént, hogy sok helyet foglalnának el; rész szerént észre vettem azt is, hogy ezen társaságnak nem szándéka a' hirhedés. Így tehát kéntelen vagyok csak nevek' emítésével meg elégedni.

Elegyes Tudósítások.

A' Frantziák nem csak a' szárazon, hanem a' tengeren használó telegraphust is találtak;

mellynek segítségével által 12 mélföldnire meg lehet tudni az ellenség hajóinak tengeri utazását. — Ez a' telegrafus rakétákból vagy on készítetve, és minden kereskedő nemzet hajóit külön külön szin- nel festi le. — A' Cs. K. Birodalmakban lévő ir- galmas szerzetes rend 11657 szegény sorsú betege- ket vett fel beteg házaiba a' múlt 1794 ik ész- tendőben, még pedig minden vallásbéli küömbség nélkül. Ezek között 10521 meg gyógyult, 903 a' fel gyógyultak hazába vitetett, 1136 pedig meg hólt. — *Friderika Lovisa Wilhelmina*, a' Fels. Prussiai királynak, mostani hitvesétől való első leánya, új ész- tendő napján reggel, haja fel fodo- rítása után, a' kandalló tüze eleibe álván háttal, a' rajta lévő hajpor köpenyeg meg gyulladt, ha- nem szoba leányai szerentséjére hozzá bé menvén, le tépték rólla a' vászon köpönyeget. Hasonló, de szomorúbb ki menetelü dolog történt, ennek elöt- te mintegy 18 vagy 20 ész- tendővel, egy 16 ész- tendős, és mind természetü, mind erköltsi tulajdon- ságaira nézve igen kellemetes Lengyel hertzeg kis afzszonyon. — Ez Fr. taffotából készült földig ért köntösében fel öltözve, hasonlóképen a' tüzelő kandalló eleibe állott testének meg mele- gítésére. — Azomban egy tüzes szikra pattanván felső ruhájára, minthogy úgy is enyves szokott az ilyen selyem matéria lenni, egyszeriben meg gyulladt, a' láng egész köntössét el foglalta, és mivel tsak magánossan vólt a' hertzeg kis afz- szony, 's ijedtében meg némúlt, a' láng meg ölte, és halva, 's fél sültén találtatott a' tüzelő előtt. Az illyetén szomorú történetek tanító példák le- hetnek az afzszonyi nemre nézve. — A' Prussiai királynak második szü ött fia *Lajos* hertzeg a' je- lenvaló hadakozásnak végződése után, a' *Schwed- zi* marchionátust fogja el nyerni, és *Schwediben* lakni menni, holott néhai Gr. *Lottum* dragonyos regimentje, mellyet édes atya nékie ajándéko- zott, rend szerént való cantonban fekszik. — Déii Prussiában hat regimentet fog a' Fels. király fel- állítani. —

A' mostani uralkodó Török Császár *III Selim* nagy indulattal viseltetik a' katonaság eránt, a' melly ő alatta egészlen Európai lábra állította. — Már most Asiában is új corpusokat állított fel, 's ezeket is azon módon taníttatja a' fegyver gyakorlásban, mint az Európai seregeit. — Ezen újonnan szedetett, és tanítatott seregeknek három annyi zsoldok jár, mint a' régi truppoknak. — A' Török birodalombéli harminzadoknak fő igazgatója, a' kit mint előbbi ellenségét tellyességgel nem szenvedhet a' mostani nagy vezér, Rómániának Beglerbegévé tétetett, mellynél nintsen azon birodalomban gazdagabb jövedelmű hivatal. — A' vólt *Reis Effendi*, a' Sultán feleségének házi fő mestere, és a' *Kajmakán* a' Kapután Basával ellenkeznek. — *Montaignu* Frantzia Gróf, a' kit ennekelötte két esztendővel Kapitány Lajnantnak tett az Orosz Császárné a' fekete tengeren lévő Orosz flottánál, meg fogattatott, hadi törvénybe idéztetett, és minekutánna a' reá ki mondatott sententzia szerint, feje felett kardja két felé törtetett, és forma ruhája rólla le vonatott volna, hólíig tartó rabságba küldetett Sibériába. Vétke abban állott, hogy levelezett a' Párisi Conventel, és arra kötelezte magát az attól ígértetett summáért, hogy a' fekete tengeren lévő Orosz flottát meg fogja gyújtani. — A' Rheinfelsi várban vólt *Hassus* commendáns és több fő tisztek iránt, a' kik t. i. azon erősséget minden szükségen kívül általadtak az ellenségnek, ki ment a' sententzia, *Resius* Generál a' várnak commendánsa fejének elvesztésére, *Lenz* Oberster meg lövöldöztetésre, a' többi stabalisok pedig proportionaliter ki nagyobb, ki kisebb büntetésre ítéltettek méltókká. Hanem meg enyhítette a' Hassiai Landgráf annyiban büntetéseket, hogy mind *Resius*, mind *Lenz* örökös fogságra küldettek, minekutánna a' profós forma ruhájokból őket ki vetkeztette, és kardjaikat fejek felett két felé törvén, lábaik alá vetette volna.